

ІНДЕКС 49604

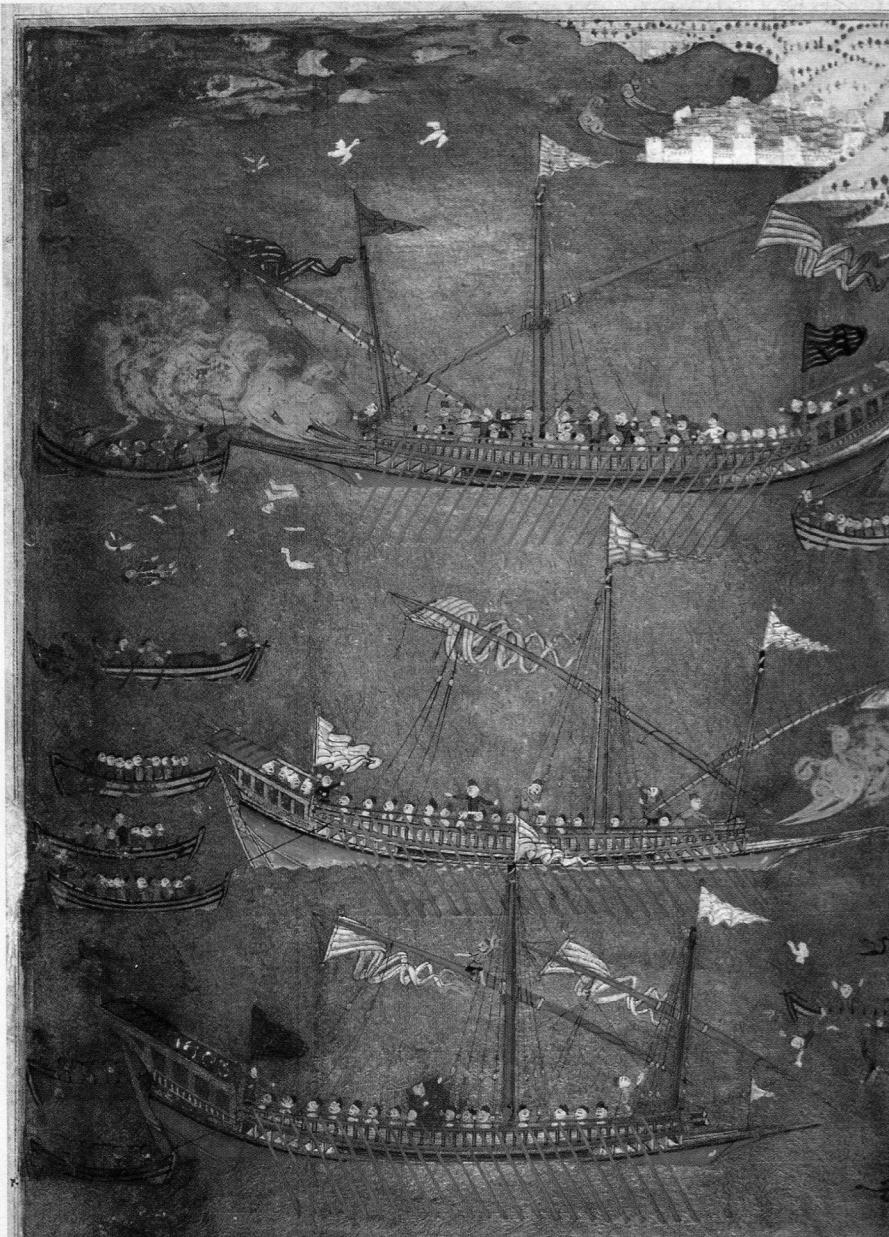
4/2016

НАУКОВО - МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

ІСТОРІЯ

і СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО в школах України: теорія та методика навчання

- **Завдання IV етапу
Всеукраїнської учнівської
олімпіади з історії
(2015/2016 навчальний рік)**
- **Завдання IV етапу
Всеукраїнської учнівської
олімпіади з правознавства
(2015/2016 навчальний рік)**
- **Візуальні джерела
у викладанні історії:
сучасний погляд**
- **Кримський ханат
від османського
завоювання до анексії**

Передплатний індекс 49604
Виходить щомісяця
Заснований у 2010 році

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 16644-5316Р від 17.06.2010 р.

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Олена Пометун, член-кореспондент НАН України, доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогіки НАН України (голова редакційної ради)

Олександр Удод, член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор, Інститут історії України НАН України (заступник голови редакційної ради)

Віталій Власов, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, Інститут педагогіки НАН України (головний редактор)

Нестор Гулан, доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогіки НАН України

Станіслав Кульчицький, доктор історичних наук, професор, Інститут історії України НАН України

Тетяна Ладиченко, кандидат історичних наук, професор, Інститут історичної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Фелікс Левітас, доктор історичних наук, професор, Київський університет ім. Б. Грінченка

Юрій Мицик, доктор історичних наук, професор, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України

Олег Топузов, доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогіки НАН України

Ігор Гирич, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України (редактор відділу інтеграції історичної науки та освіти)

Юлія Малієнко, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, Інститут педагогіки НАН України (редактор відділу методики історії)

Тетяна Ремех, кандидат педагогічних наук, Інститут педагогіки НАН України (редактор відділу методики правознавства)

Тамара Бакка, кандидат педагогічних наук, доцент, Інститут історичної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (редактор відділу методики суспільствознавчих предметів)

Адреса редакції:

04053, м. Київ, вул. Артема, 52-А,
Інститут педагогіки НАН України, к. 315,
т. (050)3578381

Сторінка журналу у Facebook:

<https://www.facebook.com/journalhistoryanddsuspilstvo?ref=profile>

Листи й матеріали для публікації надсилали
електронною поштою: 3578381@gmail.com

Підп. до друку 04.05.16. Формат 84×108/16. Папір офс.
Друк офс. Ум. друк. арк. 5,04. Наклад 1500 пр.

Друк ТОВ «Поліпринт», 04074, м. Київ, вул. Лугова, 1а.

ІСТОРІЯ

№ 4 (55)
2016
квітень

I СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО В ШКОЛАХ УКРАЇНИ: теорія та методика навчання

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

ОФІЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ

Конкурс підручників з історії України для 8 класу ----- 2

ДОСВІД ТА ПРАКТИКА

Завдання IV етапу ХХІ Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії (2015/2016 навчальний рік) ----- 4

Відповіді на завдання IV етапу ХХІ Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії (2015/2016 навчальний рік) ----- 10

Фелікс Левітас

Завдання III (міського) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії (2015/2016 навчальний рік) м. Київ ----- 17

Відповіді на завдання III (міського) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії (2015/2016 навчальний рік) м. Київ ----- 20

Алла Єрмоленко

Візуальні джерела у викладанні історії: сучасний погляд ----- 23

Тетяна Ремех

Правознавче Майбутнє України, або Оптимістичні роздуми про ХХIV Всеукраїнську олімпіаду з правознавства ----- 31

Завдання IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства (2015/2016 навчальний рік) ----- 36

ІНТЕГРАЦІЯ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Олександр Галенко

Кримський ханат від османського завоювання до анексії (Пропозиції для викладачів середньої школи) ----- 40

© «ІСТОРІЯ I СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО В ШКОЛАХ УКРАЇНИ: теорія та методика навчання». Усі права захищено. Жодні частини, елементи цього видання не можуть бути копійованими чи відтвореними в будь-якій формі й будь-якими засобами без письмової згоди видавця.

© «ІСТОРІЯ I СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО В ШКОЛАХ УКРАЇНИ: теорія та методика навчання», 2016

ЗАВДАННЯ III (МІСЬКОГО) ЕТАПУ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ УЧНІВСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ З ІСТОРІЇ (2015/2016 навчальний рік) м. КИЇВ

8 клас

1. Назвіть ці пам'ятки історії. (26+26) Визначте, з якими історичними особами вони пов'язані? Дайте коротку характеристику діяльності цих історичних постатей. (36+36) Всього 10 б.

а)

б)

2. Назвіть дати запропонованих подій та визначте, скільки часу минуло між ними:

- а) від завоювання Англії норманами до повстання М.Жмайлія;
б) від Льодового побоїща до битви під Батогом;
в) від взяття турками Константинополя до утворення Києво-Могилянського колегіуму;
г) від прийняття християнства в Україні до Люблінської унії;
д) від коронації Карла Великого імператором Заходу до зачесування Запорозької Січі Д.Вишневецьким.
Всього 10 б.

3. Запишіть поняття і терміни у відповідний сектор таблиці. (по 16.) В межах одного речення поясніть їх значення (16.):

Суспільно-політична історія	Соціально-економічна історія	Військова історія	Історія релігії	Історія культури

- 1) Куна; 2) Вйт; 3) Архонт; 4) Центуріон; 5) Фільварок; 6) Мініатор; 7) Волхви; 8) Корогва; 9) Класицизм; 10) Муфтій.

Всього 20 б.

4. Визначте, чиї портрети зображені на світлинах. (5 б.) Про кого з них говорили історики? (5 б) Одним реченням визначте їх місце в історії. (10 б) Всього 20 б.

А)

Б)

В)

Г)

Д)

- 1) «Адмірал індійських вод»
2) «Пірат її Королівської Величності»
3) «Реформатор і диктатор в одній особі»
4) «Людина Всеєвіту»
5) «Некоронований король України»

5. Робота з джерелами:

- 1) Підпишіть, хто зображені на світлині. (1+16) Що зумовило зміну в одязі та озброєнні воїнів? (36)

а) Всього 5 б.
б)

- 2) Визначте за документом подію (26), її рік (16), та історичне значення. (36) Чиє ім'я ви б обов'язково додали в цьому документі, поясніть чому. (46) Всього 10 б.

«...за владарювання Жигімента III 30 тисяч запорозьких козаків явили чудові взірці відваги... Коли турецький султан Осман II з величезним військом напав на обоз запорозьких козаків, який вони називають «табором» і укріпляють виставленими в ряди возами як найміцнішу фортецю, запорожці його хоробро відбили...»

9 клас

1. Назвіть ці пам'ятки історії. (26+26) Визначте, з якими історичними особами вони пов'язані. Дайте коротку характеристику діяльності цих історичних постатей. (36+36) Всього 10 б.

а)

б)

2. Назвіть дати запропонованих подій та визначте, скільки часу минуло між ними:

- а) від початку Англійської революції до початку Великої Французької революції;
б) від Коліївщини до відкриття університету Св.Володимира у Києві;
в) від Полтавської битви до битви під Лейпцигом;

г) від першого видання «Кобзаря» Т.Шевченка до виходу в світ «Зорі Галицької»;

д) від початку гетьманування Івана Мазепи до заснування Священного союзу.

Всього 10 б.

3. Запишіть поняття і терміни у відповідний сектор таблиці. (по 16.) В межах одного речення поясніть їх значення (16.):

Суспільно-політична історія	Соціально-економічна історія	Військова історія	Історія релігії	Історія культури

1) Вексель; 2) Бонапартізм; 3) Конфедерація; 4) Епос; 5) Аскетизм; 6) Брандери; 7) Конклав; 8) Компанійці; 9) Бельведер; 10) Зимівник.

Всього 20 б.

4. Визначте, чиї портрети зображені на світлинах. (5 б.) Про кого з них говорили історики? (5 б.) Одним реченням визначте їх місце в історії. (10 б.) Всього 20 б.

A)   Б)   В)   Г)   Д)

- 1) «Батько Українського національного Відродження»
- 2) «Кучер Європи»
- 3) «Мав репутацію найпопулярнішого історика України»
- 4) «Герой двох Світів»
- 5) «Український Ломоносов»

5. Відомому письменнику В. Гюго належить думка, щодо останньої битви Наполеона I «На цей раз генія переміг холодний розрахунок».

а) про яку битву йдеться й коли вона відбулась? (26)

б) назвіть її учасників? (26)

в) на території якої країни вона відбулась? (16)

г) за допомогою історичних фактів доведіть чи спростуйте думку великого письменника. (106)

Всього 15б.

6. Прочитайте документ – звернення до українського народу першої половини XIX ст. Подумайте кому він належить (26), в зв'язку з якими подіями його було підготовлено (26), яке значення ця подія мала на подальшу історію України. (66) Всього 106.

«...як по зимі весна наступає, так і стан той смутний нині змінився через Конституцію. Братя!... єсть то сонце, котре як всім, так і нам засвітило і до нового життя пробудило. Вставайте ж Братя, бо вже час! ...але не до звади і незгоди, а щоб забезпечити дані нам свободи. ...Будьмо народом!»

10 клас

1. Назвіть ці пам'ятки історії. (26+26) Визначте, з якими історичними особами вони пов'язані. Дайте коротку характеристику діяльності цих історичних постатей. (36+36) Всього 106.

a)   б)

2. Поясніть вислів сучасних істориків «На початку ХХ ст. відбувся дебют українського парламентаризму». Дайте розгорнуту відповідь. Наведіть факти (106.).

3. У середньому за 1 рік Першої світової війни загинуло майже у 30 разів більше солдат і офіцерів ніж у наполеонівських війнах:

а) поясніть з чим це було пов'язано; (56)

б) які уроки мало винести людство з історії Першої світової війни? (36) Чи вивчили ці уроки? (26)

Свою відповідь аргументуйте.

Всього 10 б.

4. Визначте, чиї портрети зображені на світлинах. (56) Кому з історичних діячів належать відповідні думки? (56) Поясніть сутність цих висловлювань (106). Всього 206.

А)   Б)   В)   Г)   Д)

- 1) «В 1920 р. я звільнив Україну від більшовиків»
- 2) «Націоналізм, народовласть, народний добробут»
- 3) «Вам потрібні великі потрясіння! А мені потрібна велика Росія!»

4) «Щоб народилася нова нація ми назавжди повинні розпрощатись з минулим»

5) «Із України радянської вийде Україна Незалежна»

5. Перед Вами 6 світлин, які віддзеркалюють історичні події ХХ ст. Визначте їх дати (66), історичну подію (66), вплив чи значення на історичний розвиток суспільства. (186) Всього 306.

1)   2)

3)   4)

5)

6)

6. Визначте, в зв'язку з якими подіями побачили світ ці матеріали(26), коли відбулись ці події (16), в чому полягає їх історичне значення. (36) За відповідь на кожний документ 66. Всього 126.

a) Із публікації С. Петлюри в газеті «Праця»: «На їх гарячу мольбу, на їх слози він відповів нагаями своїх козаків і кулями своєї гвардії. Та кулі ці вдарили в його власний портрет... Цар убив царя...»

б) «13 червня генерал Греков сформував армійську групу у складі I і II галицького корпусів під командуванням Тарнавського... Опівдні 15 червня... спільними зусиллями бригад Тернопіль було звільнено... Жила надія здобути Львів.»

11 клас

1. Назвіть ці пам'ятки історії. (26+26) Визначте, з якими історичними особами вони пов'язані? Дайте коротку характеристику діяльності цих історичних постатей. (36+36) Всього 106.

а)

б)

2. Які історичні події другої половини XVIII – першої половини XIX ст. спричинили виникнення «українського питання»? Відповідь аргументуйте. Всього 156.

3. Поясніть походження думки істориків щодо подій ХХ ст. «Крути під Хустом». Дайте розгорнуту відповідь. Наведіть факти. (106)

4. Визначте, чиї портрети зображені на світлинах. (56) Кому з історичних діячів належать відповідні думки? (56) Поясніть сутність цих висловлювань. (106) Всього 206.

А)

Б)

В)

Г)

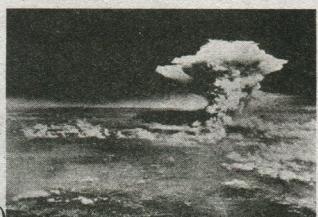
Д)

- 1) «... Об'єднана Європа – наше майбутнє.»
- 2) «Голодні, безробітні люди – це кадри для диктатури.»
- 3) «Ми програли битву, але не програли війну.»
- 4) «Після Третьої світової війни Четверта почнеться камінням і палками.»
- 5) «Державний соціалізм цілком несумісний із нашим національним характером.»

5. Перед Вами 6 світлин, які віддзеркалюють історичні події ХХ ст. Визначте їх дати (66), історичну подію (66), вплив чи значення на історичний розвиток суспільства. (186) Всього 306.

1)

2)

3)

4)

5)

6)

6. Визначте, кому належать ці документи (26), в зв'язку з якими подіями їх було підготовлено (36), в чому полягає їх історичне значення. (26) За відповідь на кожний документ 76. Всього 146.

а) «...Договірні сторони погоджуються, що збройний напад проти однієї або декількох із них в Європі або Північній Америці... розглядається як напад проти всіх них.»

б) «Своїм головним завданням [...] вважаємо ознайомлення юрідів країн-учасниць і світової громадськості з фактом порушень на теренах України Загальної Декларації Прав Людини»